

РОДЕН КРАЙ: ПОЕЗИЯ¹⁾

Стефка ЦВЕТКОВА²⁾

Abstract. “Homeland” is a cycle of poems dedicated to Belogradchik and the district. These poems have already been published in a recent Tzvetkova’s book “I Am Yantra” (Varna, 2012). Stefka Tsvetkova grew in a family of the teacher Tsvetko Stoyanov; her mother is also a teacher, and it is the reason for her to live and study in Belogradchik, Lom, Oreshets, Karbintsi, Varbovchets, Alexandrovo and Gyurgich. To write her poems Tsvetkova was inspired from these places and their people.

Keywords: poetry, Belogradchik, district of Belogradchik

Стефка Цветкова

Белоградчик

Самолетът дори не ме радва.
Бясно мисля – не е занататък.
И на танци съвсем не попадам –
то не ми е хоро под петата.

Не желая да гледам и филми,
Ни за лошите, ни за добрите.
Искам гледка, ей тъй, да ме милне –
и на снимка обичам скалите.

А понякога всичко отворя
уморена и лудостно кротка.
Самолети, тапети, поеми –
все весла на отпусната лодка.

Само аз ли го знам – за скалите?
Там нашир и на много далеко
неразказана обич е скрита
и излъчва добро за човека.

Най е простичко: тръгвам, отивам.
Да погледам. Почти много умно.
Как от старото вечно огниво
за душата ми огън да лумне.

Ще съм гладна да пиша и скитам.
За танцуване тръпнат лозята.
Дават писти високо скалите,
от отвъдното дума ще пратят.

Ще вървя по листенцата есенни,
Както всякоя земна царица,
на която се пада, естествено,
да върви по жълтици.

Околностите на Белоградчик³⁾

Стефка Цветкова

Аз съм Янтра

Скали Адам и Ева

Да не би да политат към облаци
дървесата, набъбнали в бяло?

На къщата пердетата сякаш
за довиждане трепкат, не сбогом.
Поприжурени слегнаха мъхове.
Замълчаха загадъчни гънки.
Възвишава се мощната крепост
и смали се в зелено градецът.
Цяла нощ ли си щепнат скалите?
Та Адам ... че и Ева – говорят!
Тя се смее, а той, грубоватият,
над лицето й леко надвесен.
По-кафяво тъмнее земята.
Просветлява едничко шосето
да отвежда далече нататък,
накъдето ще нямам любов.

Мислен камък

Дочу ли? Нали! Но не чу ли ...
Зюмбюли! На много зюмбюли

цигулките! Пролет дошла е,
ей тук, при скалата се мае.

Наречено Мислен камък.
(Пък мислене – не че не мами).

Бърз вятър снежеца отбрули.
Добре, че далече е юли –

друг свят. Разпорежда го властно.
В треви Мислен камък ще тласне.

Прострял пъстроцветния губер,
знам ли колко души ще погуби.

На Мислен камък (1930 г.)⁴⁾

Скала Ученичката

В някой клас, в някой час
някой не внимавал.
Зяпал във в захлас,
възмечтал прослава.

Път поел. Бързал той,
усвети отишъл.
Лаври, бум, я – герой!
Недочул – въздищка!

Ученичката, тя
спряла от обида.
Да се спъне в цветя,
няма да ги види.

Дрян цъфти, лист листи,
кукувичка прежда.
Да вали, да свисти –
тя напред се вглежда.

Край скалите

С болно краченце, а как се добра,
как затанцува на плоча!
Там канара му извика „ура“,
облаче в миг се проточи.
Щъка живот покрай тези скали.
То е живот и коприва.
Пак е добро да се отседнеш, нали?
Да му се радваш и дивиш.
Странна житейска повеля, вървят
влакове, носят ме вяло.
Питай ли някой по чуждия път
де ме зората огряла.

Ученичката

Цитаделата

Тъжната скала

Ценни хора – и несрета.
Що съкровище изгина.
Нас несретата проклета
нивга не отмина.

Майчица. В ръце – човече.
Две душички незлобливи.
Боже, отсъди го вече –
нека бъдат живи!

Няма го един – бащата.
Стана тя каквато стана,
него скоро го изпрати
горестна камбана.

Няма тя да скочи в пропаст.
Няма силни свои братя.
Горда, няма да потропа
нейде при богати.

Тя си няма свои двери.
Я, че пиле, я, че пее –
малкото ръка разпери,
слънце да го грее.

Майко мила ... Майко свята!
Мъката не те приведе.

Здраво стъпвай на земята –
ти ще го отгледаш!

Белоградчишката обсерватория

Обсерватория

Подкосена от вятъра, що ли,
при скалите попаднах, най-горе,
на Латинското кале. До тревите
се наслушах на българска приказка.
Как отсреща ще спретнем къщурка.
Ще прибираме: мечка с меченца,
квачка с пилците, лебед, овен.

И един, ама само един
пишеш кон. Той защото най-много
ще похрупва от Кумова слама ...
Ще ни гледат през купол звездите
да се радват на хубави хора.

Гадателки

Мрачни ме посрещнаха скалите.
Никога не е било.
С целите туловища връхлитат.
То е на тегло.

Вземам автобуса за Дъбравка.
Знам го този топъл кът.
Може там скалите, на гошавка,
друго да рекат.

Башовица

Башовишки места – елитът,
в Българска Бохемия възпитан.
Щорите в лозарските къщета.
Книги и идеи. Оперети.
Все са там. Мълча си го човека –
кой ми е, какъв ми е, заеквам.
Все в ума ми думата е скрита.
Къдраво – листото, дяволито
светкат му на гроздето очите.

Нещо си не смогвам да разбирам –
пиянй край тебе, нямам мира.
Лозе бил! Прераждан. Край скалите.
Да, от памтивека е призвано
да ме сторва лудо и пияно.
Мене ли, с душата мразовита?
Вино мое, вино ненапито.

Башовица
От Кладоруб

Ниски храсти, високи божури.
Подивяло, слънчасва, та расне.
Колко щуро, съвсем ама щуро,
плюс старателно птиче участие.

През Венеца ще стигна градеца.
Дори само за ей това „зрасти“,
ще ме зърнат и други човеци
божурена. Както при храстите.

Карбинци

Детски орляци търчат.
Пепел, каруци, гълчава.
Бабичка спира сред път
чепчици грозде раздава.

Хорска раздумка, брътвеж.

Дреме презряла бъзовина.

Дъха на хлебец от пещ.

Някъде пеят стомни.

Римският лагер Conbustica при Кладоруб

Черни щъркели

Връщаха ли се по Карбинци

черни щъркели?

Те си имат своя дарбица

да ни пазят, да не сбъркаме.

Вярвам, пазяр тези, черните,
откъм други черни полети.
Да се връщат, да се мернат те
умолявам всички пролети.

Гюргич

Зарани мляко, вечер малинки –
винаги пълни ведра.
Денем какво е – денем гърбина
мъкне ли мъкне вода.

Делници, мелници, празници, пости,
карай, пусни си брада.
Хубав си вече, пристигнаха гости,
няма как, хай за вода.

Щедри трапези, чаршафи, покои –
драгите драги чеда.
Другото що е. Другото – то е
те пък да носят вода.

Лято и злато, тучна тревица
има ли още стада?
Чиста кошара, блага попара –
има ли ... ех, свобода?

Внучето, дънки, ризица тънка,
чисти чорапи обу.

Горе засвириха, думкат и дрънкат.

Хайде, търчи на Бабу!

С. Гюргич

Ей, вие

Ей, вие, на море ли сте? Добре е.
Донесла съм ви нещичко от Дунава.
Две-три върбови пръчици и кошница,
в която сложих малко капки дъжд
и слънце, от това, което вечер
отива да поспи в Румъния,
а сутрин идва откъм плажа ви.
Олеква тук и става бистро,

покапва от върбите. А за вас –
и този трън да вземете. На дяволче
прилича. И такава му е името.
Не ви донесох кичур от русалка,
вървете да потърсите сами.
А вие как се раждате? А нас
ни гребва кошник, от реката.
Май, едрички така, сте ни пораснали,
гладувате ли, фитнеси, курназ.
Не сте топили залче в саламура
от пърлени оклеи. И не сте
захранвани със сом, със чига, кътани
по сенките, на глина, на треви.
И никога не сте подскачали
на Горни Лом по камънаците
към тази, най-голямата река.
С момически пръстенца задълбахте ли
да бликне влага в някой бряг?
Смирено не стояхте, докогато
съвсем се утаи, едва тогава
да предадете всичката си жажда
на сладката, най-сладката вода.
Като не ви се драни от черупките
петите, по чакълесто корито,
как може да изпитате възторг
при пясъците, ситни, че и греещи.
Прозрачното! То как да ви диви –
през цяло детство не сте гледали
с очета, зачервени от налягане,

да зърнете какво е под вода.
Дали сте чули: много е на хубаво
насън вода да видиш, да е мътна.
През моите е все такава,
от Дунава. И плават клечки.
Не, не сте го виждали: по Дунава
се носи на прашинки злато.
И все в морето. Бадева.
От малки не познавате потрепване
да видите какво е то море.
Изчерпани съвсем, не сте били –
и изпарявани на бучка вар,
на празен съд, на съхнала кратунка,
стафидка – само с думичката Варна,
изписана на стара фотокартичка.
А как се доверихме на огромното –
и не е видно колко е огромно
и странно, и опасно същество?
Поне да знаехте, че е понесло в себе си
и много Дунав, затова
понякога е щедро, и добро.
От лодка часове следите облаци.
А ние бутахме с весла
до плюски – до премала, чак най-горе
при мечата пързалка откъм Стакевци
оставяме си кратката наслада
водите да ни върнат бързешком.
Защо ви е да плувате и плавате,
какво да се напрягате, в море

щом токова е лесно, на водата
направо се лежи,
не бърза и коварно не върти,
щом Дунав ни веднъж не ви е давил ...
Плажуващите! Чудя се на вас.

БЕЛЕЖКИ

1. Цветкова, С. (2012). *Аз съм Янтра: стихотворения*. Варна: Славена.
2. Автобиографично: Родена съм на 1 септември 1941 година. Наложило се е да стане в София, при доктори, професори и студентите им. Значи съм се появила направо пред публика, доказателство за артистичната ми предопределеност. Тогава родителите ми са учителствували Карбинци, близо до Белградчик, роден град на баща ми. Първите ми спомени са оттам, с тях и този за златото – сламки, загладени със земята. Лом е градът на майка ми, той е Алмус (плодороден). Аз път откъде съм? От много места. Аз съм българче. Гимназия учих в Лом и Белградчик. Софийският университет ми даде диплом с оценка много добър, макар че съм отлагала изпити, бягала съм от лекции – за да слушам други в Художествената академия и във ВИТИЗ. Като учителка, журналистка или методистка в Съветите за култура в Разград и Велико Търново имах възможност да опозная Родината. При една командировка в Белградчик гостолобивите общинари ми намериха нощувка. Ахнах. Разпознах двора на моя дядо. Това беше второто чудо в моето битие. Ще ме попитате за първото? – То е в стихотворенията и разказите в издадените мои книги (Цветкова, 2012).
3. Снимка: Кинка Михайлова, Градски исторически музей.
4. Евдокия Тошева (семейна снимка).

БИБЛИОГРАФИЯ

- Цветкова, С. (2001). *Седем забравки: проза*. Велико Търново: Полиграф – 4.
- Цветкова, С. (2003). *Магии за вяра: стихотворения*. Велико Търново: Сира.

- Цветкова, С. (2004а). *Ще дойде Сивойница: стихотворения*. Велико
Търново: Полиграф- 4.
- Цветкова, С. (2004б). *Търново, чудо велико: стихотворения*. Велико
Търново: Полиграф- 4.
- Цветкова, С. (2006). *Пищов за Ботев: проза*. Велико Търново: Фабер.
- Цветкова, С. (2009). *Къща за звездите: стихотворения*. Пловдив:
Астарта.
- Цветкова, С. (2010). *Седем незабравки: проза (2 изд.)*. Велико Търново:
Фабер.
- Цветкова, С. (2012). *Аз съм Янтра: стихотворения*. Варна: Славена.

✉ Ms. Stefka Tsvetkova,
34, Poltava Str.
5040 Samovodene, BULGARIA

